

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 375/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. M., K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátkou JUDr. M. G., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľa Odboru boja proti korupcii Stred v Banskej Bystrici, Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky sp. zn. ČVS: PPZ-33/BPK-S-2009 z 18. mája 2010 v spojení s uznesením Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1 Kv 36/2009-117 zo 7. júla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. M. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2010 doručená sťažnosť Ing. M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením vyšetrovateľa Odboru boja proti korupcii Stred v Banskej Bystrici, Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky sp. zn. ČVS: PPZ-33/BPK-S-2009 z 18. mája 2010 (ďalej aj „uznesenie vyšetrovateľa“) v spojení s uznesením Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 Kv 36/2009-117 zo 7. júla 2010.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej sťažnosti vyplýva, že bol uznesením vyšetrovateľa (sp. zn. ČVS: PPZ-33/BPK-S-2009 z 18. mája 2010) stíhaný pre obzvlášť závažný zločin podvodu. Predmetné uznesenie sťažovateľ napadol sťažnosťou, o ktorej rozhodla krajská prokuratúra uznesením č. k. 1 Kv 36/2009-117 zo 7. júla 2010 tak, že ju zamietla ako nedôvodnú. Sťažovateľ sa s trestným stíhaním vedeným proti jeho osobe nestotožňuje, pretože je podľa jeho názoru nevinný. Ako sám uvádza *„Obvinenie... bolo vznesené na základe výpovedí spoluobvinených a svedkov a nimi predložených dokladov... tieto obvinenia nie sú podložené žiadnymi relevantnými dôkazmi... žiadna výpoveď nenasvedčuje tomu, že by tento skutok spáchal sťažovateľ a v žiadnej výpovedi nie je označený ako páchatel'... trestného činu.“*. Postup prokurátora krajskej prokuratúry, ktorý v sťažovateľovej trestnej veci uviedol, že *„... až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor pre dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne odкрýva... práve dokazovaním.“*, považuje za ústavne neakceptovateľný. Podľa názoru sťažovateľa *„... ak by takto mali postupovať orgány činné v trestnom konaní i v ostatných prípadoch a postupne zisťovať a odкрývať, či je trestné stíhanie... dôvodné a oprávnené, mohol by za takýchto okolností byť trestne stíhaný a obvinený bezdôvodne... každý nevinný občan..., čo je... v rozpore s ust. čl. 6 ods. 1 dohovoru...“*. V závere sťažovateľ zdôrazňuje, že *„... vznesenie obvinenia je najdôležitejším procesným úkonom v začiatkovej fáze prípravného konania a pri tomto úkone treba rešpektovať najmä článok 17 ods. 2 a čl. 49 ústavy... Preukázanie dostatočne odôvodneného záveru, že trestný čin spáchala určitá osoba, predpokladá zistenie takých presvedčivých dôkazov, ktoré umožnia dostatočne odôvodniť skutkový a právny záver na tento postup.“*

3. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľa... podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru... , podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy... a čl. 49 Ústavy... boli uznesením Krajskej prokuratúry... zo dňa 7. 7. 2010 sp. zn. 1 Kv 36/2009-117 a uznesením Prezídia Policajného zboru... , sp. zn. ČVS: PPZ-33/BPK-S-2009 zo dňa 18.5.2010 porušené.

Uznesenie Krajskej prokuratúry... sp. zn. 1 Kv 36/2009-117, sa zrušuje.

Uznesenie Prezídia Policajného zboru... sp. zn. ČVS :PPZ-33/BPK-S-2009 zo dňa 18. 5. 2010 sa zrušuje.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 5000 EUR...

Krajská prokuratúra... sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia vo výške 300,57 EUR a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5000 EUR... “

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti, alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

6. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať... inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne... o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

7. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv (bod 1 a 3) došlo tým, že vyšetrovateľ Úradu boja proti korupcii prezídia Policajného zboru svojim uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-33/BPK-S-2009 z 18. mája 2010 vzniesol proti nemu obvinenie pre trestnú činnosť kladenú mu za vinu a krajská prokuratúra tento jeho postup odobrila svojim uznesením č. k. 1 Kv 36/2009-117 zo 7. júla 2010, ktorým zamietla ním podanú sťažnosť ako nedôvodnú.

8. Ešte predtým, ako sa ústavný súd začne zaoberať samotnou materiálnou stránkou veci, je vždy povinný preskúmať procesné náležitosti sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a zároveň neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, sa ňou môže zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 49 zákona o ústavnom súde ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

9. Ústavný súd v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

10. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) môže obvinený... uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom... Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

11. Ďalšie procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) vyplývajú z príslušných ustanovení II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého oddielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie), druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.

12. Taktiež zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov umožňuje (§ 31 a nasl.) domáhať sa preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia

orgánu verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu vrátane možnosti žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

13. Ústavný súd v okolnostiach danej veci predovšetkým konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v tzv. predsúdnom štádiu trestného konania. Z toho vyplýva, že až po podaní obžaloby sa môže začať konanie pred súdom. V takomto prípade všeobecný súd, ktorému bude podaná obžaloba, bude povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu obžaloby, a to tiež so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd v prípravnom konaní. Všeobecný súd má podľa Trestného poriadku aplikovateľného na tento prípad celý rad účinných procesných nástrojov, ako zabezpečiť nápravu prípadného porušenia základných práv a slobôd v prípravnom konaní, ak dospeje k záveru, že boli porušené.

14. Keďže po prípadnom podaní obžaloby by súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania boli súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania, dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv v trestnej veci, ktorá nebola v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončená, k záveru o nedostatku jeho právomoci konať a rozhodnúť v uvedenej veci (obdobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi (ako obvinenému) v ďalšom priebehu konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa (prípadne prokurátora okresnej prokuratúry) v jeho trestnej veci.

15. Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia jeho základných práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

16. Nevyužitie uvedených možností ochrany označeného práva sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2010